

טוראי גלזר מרדכי ז"ל

טוראי גלזר מרדכי ז"ל
בן 19 בנפלו

בן פייגה ואברהם

נולד בפולין

ב-ט"ו באדר תר"צ, 15/3/1930

התגייס ב-1948

התגורר במסדה

נפל בקרב

ב-ט' באייר תש"ח, 18/5/1948

במלחמת העצמאות

שרת בחטיבת גולני

יחידה: גדוד "ברק" (12)

מקום נפילה: צמח

באזור: טבריה והעמקים

נקבר בקיבוץ דגניה א'

קורות חיים

בן אברהם ופייגה. נולד ביום 15.3.1930 בסמרגון הסמוכה לוילנה, פולין. למד בגימנסיה "תרבות" והצטיין בלימודיו. היה כלוא במחנות-הריכוז הנאציים. נענש כמה פעמים על היותו פעיל בין שוכני המחנות. נשלח למחנה-השמדה, אך עם הכיבוש האמריקני ניצל ממות. אמו ושלושת אחיו נספו במחנה-השמדה. אביו ואחיו נמצאים בארץ.

בגרמניה הצטרף לקבוצת-הכשרה "גורדוניה". עלה לארץ באנית-המעפילים "התקוה", שגורשה לקפריסין. ומשם הגיע לארץ ב-1946 ונעצר בעתלית. מששוחרר נשלח לקבוצת מסדה והיה שם בחבורת "עלית הנוער". נתקבל כחבר לקבוצה, עבד תחילה כעגלון ואחר-כך -כנהג. היה חבר ב"הגנה" ישר-דרך וגלוי-לב.

עם פרוץ מלחמת-השחרור התנדב לצבא ונפל עם שאר חבריו במטרת צמח ביום ט' באייר תש"ח (18.5.1948).

הובא לקברות בדגניה א' ביום י"ב באייר תש"ח (21.5.1948).

סיפור נפילתו

בקרבנות עמק הירדן - בחזית הסורית - השתתפו כוחות משמר מקומיים, חברי המשקים הקיבוציים, כשלעזרתם בא הגדוד 2 מגולני.
הסורים החלו את פלישתם ב- ו' באייר תש"ח (15/5/1948).
שתי פלוגות סוריות גלשו מתל-א-קסר, שנתפס על ידם בשעות הלילה, לעבר מחנה הצבא בצמח.
שתי מחלקות מגדוד גולני הגיעו מיד מטבריה והתארגנו להגנה בצמח עצמה.
ההגנה על צמח איפשרה הכרת הדגניות להתקפה הסורית.
ההתקפה על הדגניות נפתחה ב-י"א באייר תש"ח (20/5/48) בשעה 04:30 בערך.

יעדה העיקרי: הגשר על פני הירדן שמצפון לדגניה א'. קדמה להתקפה הרעשה כבדה מתותחי 75 מ"מ ו-25 ליטרות, מרגמות 60 ו-81 מ"מ ומספר מכוונות יריה מהמשטרה. עיקר הפגזים נפלו במרכז המשק. ההפגזה נמשכה קרוב למחצית השעה, ומיד לאחר מכן החלה ההתפקה שהשתתפו בה 5 טנקים מטיפוס "רינו", מספר משוריינים ופלוגת חי"ר אשר הגיעה במכוניות עד למשטרת צמח.
רכב השריון הסורי התפרס תחילה מול דגניה א' והחל לתקוף את המשק חזיתית, בעוד חיל הרגלים נע בחיפוי. הטנקים הרעישו את ה"פילבוקסים" והעמדות הבנויות בכינון ישיר. המגינים יצאו מתוכם ותפסו עמדות בתעלות הקשר. מספרם באותה שעה הגיע ל-70 איש, לערך, מאנשי המשקים, שרידי מחלקות צמח ויחידות התגבורת. בעול-ההגנה העיקרי נשאו עמדות המקלעים והתותח 20 מ"מ, הסמוכות לגשר, והעמדה הצפונית-מזרחית של דגניה א'.

הטנקים פרצו את גדר המשק החיצונית. לא היה מיקוש בינה לבין הגדר הפנימית, וההתגוננות היתה נואשת. המשוריין הסורי הצפוני הקיצוני הוצא מכלל שימוש מפגיעת תותחים 20 מ"מ שהוצבו בבית ירח ופעלו לאורך הכביש. טנק אשר התקדם בפירצה צפונית-מזרחית נפגע ונסוג. טנק נוסף, אשר הצליח לפרוץ את הגדר הפנימית ולחדור למשק - נפגע מבקבוק מולוטוב. טנק זה נשאר במשק והצוות שלו נהרג. טנק אחד נפגע פגיעת-מישרין מפגז "3" ויצא מכלל שימוש. משוריין שהגיע עד התעלות נפגע מבקבוקי מולוטוב ומפגזי פיאטים. צוותות הטנקים שקפצו החוצה נקטלו באש המקלעים של המגינים. הרגלים נעו מאחורי הטנקים. יחידה שנעה מאחורי הטנק שפרץ את הגדר הפנימית - חוסלו באש מן הפרדס של דגניה. יחידת רגלים אחרת הגיעה עד 150 מטר מן הגדר. יתר היחידות פיגרו במאות מטרים אחרי רכב-השריון. עם התקפת הטנקים הועתקה אש הארטילריה אל הכביש ואל המשקים הסמוכים לשם חסימת דרכי התגבורת. המרגמות המשיכו בפעולתן כלפי מרכז המשק. העמדות החולשות על הגישות לגבר-הכביש נפגעו מפגיעות ישירות, תותח 20 מ"מ הוצא מכלל פעולה, ורבו ההרוגים והפצועים - אולם הן לא נעזבו, ולסורים לא ניתן להתקדם לעברן.

נפילת "מתחם צמח" (18 במאי 1948)

על ה"מערכה בבקעת כנרות" כותב יוסף נצר, חבר שער-הגולן, איש גדוד "ברק":
"לתוך העמק הפורה ביותר בארץ פרצו טנקים ורמסו תבואה שבשלה לקציר. 16
תותחים כבדים חרשו את האדמה. 5 מטוסי-אויב חגו מעל והטילו את מטען
ההרס... על גבולה המזרחי של צמח בשוחות-רובאים פשוטות שכבו חיילי הגדוד.
צו אחד ניתן לכולם: להחזיק מעמד... תחת מטר פגזים... מול 20 טנקים
ומשוריינים, מול שני גדודי רגלים מסתערים שכבו חיילי הגדוד... לא הושמו
עליהם משימות של תנועות טקטיות מסובכות - הוטל עליהם תפקיד פשוט
וקשה כשאו - להחזיק מעמד... כך עמדו אנשינו יומיים. אחרי יומיים נפרצה
החזית, נפלה צמח, נפלה משטרת צמח, האויב הגיע לשערי הדגניות...".
ב-18 במאי 1948 התמוטט "מתחם צמח" בלחץ התקפה של כלי רכב משוריינים
ובהם טנקים שתקפו את צמח בחיפוי הפגזה ארטילרית. עשרות חללים נפלו
בקרב על צמח בנסיון-שווא להחזיק מעמד בכפר (העיירה), בקרנטינה ובבניין
המשטרה. קרב הנסיגה מצמח בשטח פתוח לאש סורית קטלנית ייזכר בתולדות
החטיבה כאחד הקרבות הקשים, האכזריים והעקובים מדם.

סיפור נפילתו

הפגיעה ב-5-6 כלי רכב עירערה כנראה את בטחונם של הסורים, והם החלו לסגת, שריון ורגלים יחדיו. ובכך נסתיימה ההתקפה הקשה על דגניה א'.

מרדכי גלזר

א י ק נ פ ל ?

בקרבות עמק הירדן - בחזית הסורית - השתתפו כוחות משמר

מקומיים, חברי המשקים הקיבוציים, כשלעזרתם בא הגדוד 2
מגולני.

הסורים החלו את פלישתם ב- ו' באייר תש"ח (15/5/1948).

שתי פלוגות סוריות גלשו מתל-א-קסר, שנתפס על ידם בשעות
הלילה, לעבר מחנה הצבא בצמח. שתי מחלקות מגדוד גולני
הגיעו מיד מטבריה והתארגנו להגנה בצמח עצמה. ההגנה על
צמח איפשרה הכרת הדגניות להתקפה הסורית.

ההתקפה על הדגניות נפתחה ב-י"א באייר תש"ח (20/5/48)

בשעה 04:30 בערך. יעדה העיקרי: הגשר על פני הירדן
שמצפון לדגניה א'. קדמה להתקפה הרעשה כבדה מתותחי
75 מ"מ ו-25 ליטראות, מרגמות 60 ו-81 מ"מ ומספר מכוונות
יריה מהמשטרה. עיקר הפגזים נפלו במרכז המשק. ההפגזה
נמשכה קרוב למחצית השעה, ומיד לאחר מכן החלה ההתקפה
שהשתתפו בה 5 טנקים מטיפוס "רינו", מספר משוריינים

מרדכי גלזר

ופלוגת חי"ר אשר הגיעה במכוניות עד למשטרת צמח. רכב השריון הסורי התפרס תחילה מול דגניה א' והחל לתקוף את המשק חזיתית, בעוד חילח הרגלים נע בחיפוי. הטנקים הרעישו את ה"פילבוקסים" והעמדות הבנויות בכינון ישיר. המגינים יצאו מתוכם ותפסו עמדות בתעלות הקשר. מספרם באותה שעה הגיע ל-70 איש, לערך, מאנשי המשקים, שרידי מחלקות צמח ויחידות התגבורת. בעול-ההגנה העיקרי נשאו עמדות המקלעים והתותח 20 מ"מ, הסמוכות לגשר, והעמדה הצפונית-מזרחית של דגניה א'. הטנקים פרצו את גדר המשק החיצונית. לא היה מיקוש בינה לבין הגדר הפנימית, וההתגוננות היתה נואשת. המשוריין הסורי הצפוני הקיצוני הוצא מכלל שימוש מפגיעת תותחים 20 מ"מ שהוצבו בבית ירח ופעלו לאורך הכביש. טנק אשר התקדם בפירצה צפונית-מזרחית נפגע ונסוג. טנק נוסף, אשר הצליח לפרוץ את הגדר הפנימית ולחדור למשק - נפגע מבקבוק מולוטוב. טנק זה נשאר במשק והצוות שלו נהרג. טנק אחד נפגע פגיעת-מישרין מפגז 3"

מרדכי גלזר

ויצא מכלל שימוש. משוריין שהגיע עד התעלות נפגע
מבקבוקי מולוטוב ומפגזי פיאטים. צוותות הטנקים שקפצו
החוצה נקטלו באש המקלעים של המגינים.
הרגלים נעו מאחורי הטנקים. יחידה שנעה מאחורי הטנק
שפרץ את הגדר הפנימית - חוסלו באש מן הפרדס של דגניה.
יחידת רגלים אחרת הגיעה עד 150 מטר מן הגדר. יתר
היחידות פיגרו במאות מטרים אחרי רכב-השריון.
עם התקפת הטנקים הועתקה אש הארטילריה אל הכביש
ואל המשקים הסמוכים לשם חסימת דרכי התגבורת. המרגמות
המשיכו בפעולתן כלפי מרכז המשק. העמדות החולשות על
הגישות לגבר-הכביש נפגעו מפגיעות ישירות, תותח 20 מ"מ
הוצא מכלל פעולה, ורבו ההרוגים והפצועים - אולם הן לא
נעזבו, ולסורים לא ניתן להתקדם לעברן. הפגיעה ב-5-6 כלי
רכב עירערה כנראה את בטחונם של הסורים, והם החלו לסגת,
שריון ורגלים יחדיו. ובכך נסתיימה ההתקפה הקשה על
דגניה א'.

יד לבנים - חדרה

מרדכי גלזר
בן צפורה ואברהם גלזר

26/03/29
18/05/48

י"ד באדר תרפ"ט
ט' באייר תש"ח

נולד ביום
נפל ביום

ס י ל פ ע מ ה

נספח וילק מנחם-נח

אל יערר ברשימת עפרון חסופה זו גם ירכס של אחינו ואחרי
חית אשר העפילו לארץ, ובהפעלים נפלו חללים. מהם זכו לדר
שוגופותיהם מצאו את מנוחתם בארץ משאת נפשם, בין קברות
אחרים; מהם ניספו בלב ים ובדרכים לא דרכים וציון על קברם
אין וגם שמתוהם ואף מספרם אינם ידועים. בנדרים: יחיא ל
גולדשטיי, בן ה'19, שהמות חספ בחרחית האניה, קבור
בערמת הפחם, מאכס קינולר, בן ה'18, שיצא מברמנה
בקין מרצ'ו ברגל לארץ-ישראל ונרצח בעבר-היידן, נח
שרק, בן ה'27, שנמצא פצוע פצעי מות בין גבתון ושכונת מרמורק
ביום ה'28.9.1939, צפורה לויט, אשר צעורה בת ה'29, שחלמה
בחדשי טלטוליה של אנית דמפעלים, "סיגר חיל" נגותה הורדה
ימה. יונת שיימילביץ, בת ה'26 מצאה מנוחה בבית
תקברות החדש בתל-אביב, ליד חלליהם של המפעלים צבי פניח,
בן ה'27 וד"ר רוברט שוידר, בן ה'31. אברהם רובינר ממ
בבית-חוללים בצפת בשחפת, לאחר שטלטל 5 ירחים בלב ים
במנאים בלתי-אנושיים.

חובות זו היא נסיון ראשון לקבוע את נתיב היגונים בין
קברות חללינו במאורעות. השמות הקצרה שהיתה בידנו לעריכת
החובות גרמה לאין ספק לשגגות בתזמור הגות, — ורב החסר.
המוכרות הארצית של "ספר הישוב" תחזיק טובה לכל אלה, אשר
יראו לחובתם להעמידנו, עם קריאת החוברת, על כל השעון תיקון
ומלוי.

תל תלנינו בארץ

הגללה ערלה

גללה

רוד ברגאון (קורט בנגל)
בן 28, ברד חנוח-באסה, שי
בנסן צ"ח

אלה דור

במלח בחופה, י"ט בטבט צ"ח

גפח

אברהם בן יוסף מורח
בן 35, כנביש צפת-סכרית-נצרת
בן 3, במסון צ"ח

אלתר בן יצחק-יעקב אונגר

בן 38, בצפת, כ"ה באב צ"ח

יפה בת אלתר אונגר

במס, בצפת, כ"ה באב צ"ח

חור בת אלתר אונגר

במס, בצפת, כ"ה באב צ"ח

יעקב-אברהם בן אלתר אונגר

בן 6, בצפת, כ"ה באב צ"ח

נפתלי-צבי בן דוד סגל

בן 37, צפת, כ"ה באב צ"ח

ברוך-דוד בן צבי סגל

בן 12, צפת, כ"ה באב צ"ח

צפורה בת משה בנדא

במס, צפת, כ"ה באב צ"ח

פשה (בתיה) בת זיסא ברל

במס, צפת, כ"ה באב צ"ח

הגללה

אדון לובאנוב
בן 21, בקר חולח, י"ט בטבט צ"ח

הגללה

יהודא סונצ'יק
בן 25, בחימה, כ"ה באב צ"ח

אריה לוסקי
בן 21, בחימה, כ"ה באב צ"ח

כפר גלגלי

חיים צפורי
בן 34, במשור הירדן, כ"ה באב צ"ח

רב זנורי
בן 27, במסר גלגלי, כ"ה באב צ"ח

אורח רחמן
בן 32, ביסור המעלה, כ"ה באב צ"ח

ליר נדר התל בצפון

אלימלך בן נפתלי רזניס
בן 28, צ"ח חתל בצפון, כ"ה באב צ"ח

בשלה קיץ חרצ"ח, שנויים ומהצה מיום פרוץ המאורעות, כשאנשי הכפר ושכנותיו הספר כרעו חתח סבלם, בימים אכזריים, כשעשרות עובדים המימים וקנים ושללים ניספו בפצצה ובמוקש, בימים אפלים, כשהמנוני החושבים בערים חשו במנוח היאוש —

באחד הימים האלה נוסד "כפר הירש" ב.

יום "עצרת הישוב", יום ההתחדות הגדול, בשאלפי צעירים הציגו את שורות להגנה הכפר והספר, כשרבבות עמדו בתורים ארוכים והמפרקו את הזמם — יום זה ישאר כמאריך של אור בחיי הישוב, המנוחה של השישישה העניה, המוססת להגנה הזמם את רכישת היחיד — את פלוטי השבת שלה — יחרת לנצח בארץ העם השואף לחרות.

יום כ"ז בניסן איננו יום אבל לעמנו, אלא יום זכרון גבורה, ביום זה נעלה על ראש מפעלנו את זכר אלה אשר ניספו בלא עת, איש על איש על משמר המנוח.

עלינו מסור את נפשם ועל עתידה של האומה. דמם שריונה את הארץ הנוסף יקר לאדמה זו היחידה והיקרה לנו בעולם, בדמיהם אננו חיים, את מצותם נשמור ונכבדם נלך. מקברות הקדושים נשאב את הכח לליכוד העם, לביצור העם — דוח, לעמידה אחתה לקידום הבנין.

י'ו'ס'ז'כ'ר'ו'ן'ג'ב'ר'ה

חברת קטנה זו — אין תעודתה לעולם אח כל פשיטת ואומים ותגבורה של ארבע שנות חזמים בארץ, אלא לשמש מורה דרך קצר אל תלי קברות קולשניו המפוזרים בכל הארץ, מגבול הגלגל ועד נחלתה החדשה.

סוּר אבל קצר. אך כלום של אבל הוא? קברי קדושינו בארץ ישראל היו מאז ומשולם ועד היום חוזים גם מקור תחנונים לעמנו, מקור התעלות וגבורה.

ארבע שנים של מאורעות דמים בארץ, מאות תלי קברים חרשים.

אך גם יום אחד לא שבת הנחמ העברי בדרכים, גם יום אחד לא נטש האב את שדהו והפועל את סדני.

כמשך ארבע שנים אלו הקשנו יחדות חדשים בדרך גאולתנו, חמשים ושישה הכפרים, שהוקמו בחור ימי ההלכות, נמל תל-אביב, הספנות העברית, מאות מפעלי החדשה החדשים, הישיגנו הצעונים אך החשובים למדי כגיבוש האויר, אלפי נטרים מאומנים בכל הארץ — כל אלה הם שעיפנו עורר במאוננו.

ועל הכל רכשנו נכס מאד שאין ערוך ליקרו: הנוער העברי הגדול בארץ. במשך ארבע שנים אלו גדל ובגר מחנה צעיר ברא בנות ונעפשו, המוכן למסור את נפשו על קדוש שם האומה והמולדת.

ר'ז'כ'ר

עם ישראל את הנשמות השתורות של בני ובנותיו חללי ימי המסה והגבורה

אשר חרפו את נפשם

על כבוד ישראל על ארמת ישראל

ועל נאולת ישראל

ואשר נרצחו מן המארכ ומן המתחמת לאור היום ובאישון ליל בראש חוצות ופרדסים ובמשכנות שלום בפלמ"ח ובמלאכתם בעסקם בחוריה ובעמדם בתפילה בהקפולם לקלות מן הגולה אל ארצם

ואליה לא באו

יבוי ישראל ויתבדד בודקו

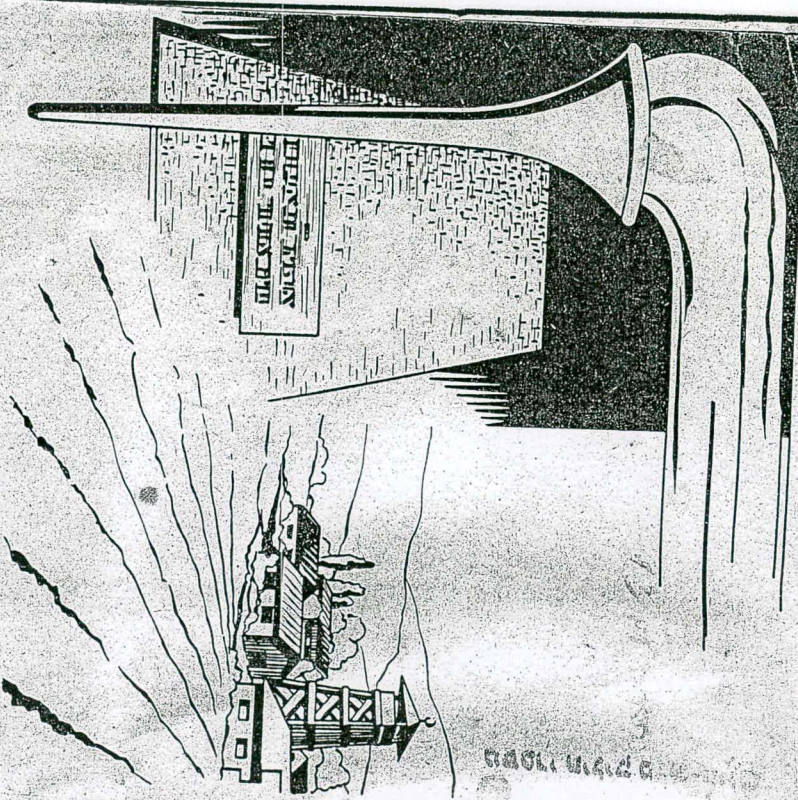
ויאכל על הדת הזקנה ועל יזי הקלונים

ועל תומת היללות ועל המדת הגבורה

אשר נספו במקדבה

אל ישקוט ואל יתום ואל יפוג האכל קר בוא יום בו ישוב ישראל ונאל ארמתי חשורה

[illegible][illegible][illegible]

יום זכרון גבורה

כ"ז בניסן תרצ"ו - ת"ש

1936 - 1940

19/4/1936

"הוצאת המזכירות הארצית של 'כפר הישוב' 1940"

חלו חללנו בארץ

כפר
הישוב
מגן לכפר
ונספון

